

Fogalmazás tanmenet

4. osztály

Készítette: Kottyán Dóra
2022/2023. tanév

Éves órakeret: 36 óra

Heti órakeret: 1 óra

Óra	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
KAPCSOLATTEREMTÉS				
1.	Szóbeli szövegalkotás	Szövegalkotás szóban: nyári történetek megfogalmazása társaknak. Részvétel a tanulócsoportban folyó beszélgetésben. Figyelem a kortárs és a felnőtt beszélgetőtársra. Rövid hallott szöveg lényegének, érzelmi tartalmának megértése. Mf. 4/1.	Anyanyelvi kommunikáció: <ul style="list-style-type: none"> • különféle közlési helyzetek felismerése, • halott szöveg megértése, • szóbeli kapcsolattartás. Személyes kompetencia: kreativitás. A hatékony, önálló tanulás: figyelem összpontosítása.	A helyes beszédlegzés, a helyes kiejtés, a mondat- és szövegfonetikai eszközök alkalmazása különféle kommunikációs helyzetekben (pl. párbeszéd, kiscsoportos beszélgetés, beszámoló). Figyelem a beszélgetőtársra. Az üzenet lényegének és érzelmi háttérének megfigyelése, értékelése.

Óra	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
2.	Kapcsolatteremtés. Köszönés, megszólítás, bemutatkozás	Kapcsolatteremtés különböző helyzetekben. A köszönés, bemutatkozás; a kérés, a tudakozódás, a segítségkérés gyakorlása társas beszédhelyzetekben (pl.: új tanuló érkezése, játszótéri ismerkedés). A kapcsolatfelvétel metakommunikációs és nyelvi formáinak gyakorlása. Mindennapi konfliktusok átélése különféle dramatikus formák kipróbálása révén (pl. helyzetgyakorlat). Mf. 4-5. o.	Anyanyelvi kommunikáció: <ul style="list-style-type: none"> • beszédkészség, • kommunikatív képesség, • a nem verbális önkifejezés képessége, • saját vélemény megfogalmazása. Szociális kompetencia: <ul style="list-style-type: none"> • másokra való odafigyelés, • együttműködés, • empátia. A hatékony, önálló tanulás: kritikai gondolkodás.	Figyelem a beszélgetőtársra. Az üzenet lényegének és érzelmi háttérének megfigyelése, értékelése. Vélemény kulturált megfogalmazása. Fogalmak: tekintet, arcjáték, testtartás
3.	Kapcsolatteremtés, kapcsolattartás	Kapcsolatteremtés különböző helyzetekben. Szituációs gyakorlatok. A telefonálás illemtana. A kapcsolatteremtés és a kapcsolattartás gyakorlása társas beszédhelyzetekben: vásárlás, könyvkölcsönzés, utazás. Párbeszéd produkálása szóban és írásban. Hiányos párbeszéd kiegészítése. Mf. 6-7. o.	Anyanyelvi kommunikáció: <ul style="list-style-type: none"> • kapcsolatteremtés, • társas párbeszédhez szükséges szóbeli nyelvi képesség, • kreatív szövegalkotás. Szociális kompetencia: másokra való odafigyelés. Személyes kompetencia: <ul style="list-style-type: none"> • egészségtudatosság, • önfejlesztés (érzelmeikkel való bántás tudás). A hatékony, önálló tanulás: motoros emlékezet.	Figyelem a beszélgetőtársra. Az üzenet lényegének és érzelmi háttérének megfigyelése, értékelése. Nonverbális eszközök használata a kifejezés segítésében. Fogalmak: térköz, távolságtartás
AZ ELBESZÉLŐ FOGALMAZÁS				

Óra	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
4.	A szavak A mondatok	<p>Megadott betűkből szóalkotás.</p> <p>Az aktív szókincs gazdagítása rokon értelmű és ellentétes jelentésű szavak gyűjtésével.</p> <p>Szavak, szócsaládok jelentésmagyarázata.</p> <p>Szógyűjtés képről kérdések segítségével.</p> <p>Szóbeli és írásbeli szövegalkotás szavak, szó szerkezetek felhasználásával.</p> <p>Mf. 8-9. o.</p> <p>A mondatok alkotásáról, összefüggéséről tanult ismeretek gyakorlása.</p> <p>Hiányos mondatok kiegészítése.</p> <p>Mondatok felolvasása a közlésszándéknak megfelelően.</p> <p>Mondatok egybeszerkesztése az ismétlődő részek elhagyásával, kötőszavak, névmások használatával.</p> <p>Mondatok összekapcsolása kötőszavakkal, az összetett mondatok dallamformálásának gyakorlása.</p> <p>Mf. 10-11. o.</p>	<p>Anyanyelvi kommunikáció:</p> <ul style="list-style-type: none"> • szókincsbővítés, • helyes és kreatív nyelvhasználat, • kreatív szövegalkotás. <p>Személyes kompetencia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • eredetiség, • találékonyság. <p>Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség: képzelet fejlesztése.</p>	<p>A szavak jelentést hordozó szerepének ismerete.</p> <p>A rokon értelmű szavak szerepének felismerése és helyes használata.</p>

Óra	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
5.	A szöveg A cím	Tartalmilag kapcsolódó mondatok alkotása. Az egymást követő mondatok közötti tartalmi összefüggés hiányának felismerése. Hibás szövegek javítása, a tanultak alkalmazása. Hiányzó szövegrészek pótlása a képen található információk felhasználásával. Nyelvtani, helyesírási, nyelvhelyességi ismeretek alkalmazása a szövegalkotás során. Mf. 11-12. o. Mf. 13-14. o.	A hatékony, önálló tanulás: <ul style="list-style-type: none"> • logikai gondolkodás, • a tanultak alkalmazása, • képi információk feldolgozása. Anyanyelvi kommunikáció: <ul style="list-style-type: none"> • kreatív szövegalkotás, • verbális emlékezet. • olvasáskészség, szövegértés, • helyesírási képesség, • példakeresés képessége, • lényegkiemelés, • következtetés. Személyes kompetencia: kreativitás.	A szöveg tartalmi jellemzőinek ismerete. Kellő tapasztalat a szöveg kohéziójáról; a tématartrásról; a nyelvi megformáltságról. Fogalmak: címadás
6.	Az anyaggyűjtés módjai	A 3. évfolyamon elsajátított fogalmazási ismeretek felelevenítése feladatmegoldások során. Anyaggyűjtési módok felidézése, felismerése az olvasott szemelvényekben. Ugyanazon szövegben több anyaggyűjtési mód alkalmazásának lehetősége. Mf. 15-16. o.	A hatékony, önálló tanulás: <ul style="list-style-type: none"> • hangos, kifejező olvasás, • olvasáskészség, szövegértés, • auditív észlelés, • a tanultak alkalmazásának képessége. Anyanyelvi kommunikáció: kreatív szövegalkotás.	A szövegalkotás műveleteinek ismerete: anyaggyűjtés. Fogalmak: témaválasztás, anyaggyűjtés

Óra	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
7.	Az események előzménye, következménye Az elbeszélés tagolása	A 3. évfolyamon elsajátított fogalmazási ismeretek felelevenítése feladatmegoldások során. Események előzményének és következményének megrajzolása ismert mese alapján. A mese reprodukálása a megadott szavak kifejezések felhasználásával. Mondatok, képek alapján előzmény, következmény megfogalmazása. Segélyhívás telefonon. Mf. 17-18. o. Az elbeszélő fogalmazás fő részei. A hármas tagolás és az egyes részek szerepének felelevenítése. Részfogalmazások (bevezetés, tárgyalás, befejezés) készítése szóban és írásban. Mf. 19-20. o.	Anyanyelvi kommunikáció: <ul style="list-style-type: none"> • beszédmegértés, • kreatív szövegalkotás. A hatékony, önálló tanulás: <ul style="list-style-type: none"> • a fantázia és a valóság megkülönböztetése, • ok-okozati összefüggések. Személyes kompetencia: <ul style="list-style-type: none"> • egészségtudatosság, • felelősség. 	Kellő tapasztalat az időrendről; az esemény, az előzmény és a következmény kapcsolatáról; a szöveg kohéziójáról. A szövegalkotás műveleteinek ismerete: a lényeges gondolatok kiválasztása, elrendezése, az időrend érzékeltetése. Fogalmak: időrend Fogalmak: elbeszélés; bekezdés; bevezetés, tárgyalás, befejezés

Óra	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
8.	Párbeszéd az elbeszélésben	A 3. évfolyamon elsajátított fogalmazási ismeretek felelevenítése feladatmegoldások során. Események leírása párbeszéd formában. A párbeszéd jelölése. Próza szöveg átalakítása párbeszéddé. A különféle mondatfajták hangleyjtésének gyakorlása párbeszédben. Párbeszéd írása hétköznapi, illetve elképzelt helyzethez. Mf. 21-22. o.	Anyanyelvi kommunikáció: <ul style="list-style-type: none"> • kapcsolatteremtés, • társas párbeszédhez szükséges nyelvi képességek, • kreatív szövegalkotás. Perceptív kompetencia. felfogó képesség. A hatékony, önálló tanulás: <ul style="list-style-type: none"> • a tanultak alkalmazása, • figyelem összpontosítása. 	Önálló írásbeli fogalmazások készítése elbeszélő szövegformában. A párbeszéd beillesztése a történetmondásba. Fogalmak: párbeszéd
9.	Önálló elbeszélés készítése a tanult ismeretek felhasználásával és alkalmazásával	Elbeszélés készítése önállóan. Az elbeszélés írásáról tanultak alkalmazása. Szempontok: címválasztás, szöveg folyamatossága, tagolás, szóhasználat. A helyesírási szótár használata. Önellenzés. Mf. 83-85. o. Mf. 87. o	A hatékony, önálló tanulás: a megszerzett tudás alkalmazása, kritikai gondolkodás. Kezdeményezőképesség és vállalkozói kompetencia: tervezés. Anyanyelvi kommunikáció: kreatív szövegalkotás, a nyelvi kompetencia rugalmas és rutinszerű alkalmazása, egyéni közlési stratégia kialakítása. Személyes kompetencia: önállóság.	Önálló írásbeli fogalmazások készítése elbeszélő szövegformában. A fogalmazás koherenciájának megteremtése tématarással, a mondatok kapcsolásával. A fogalmazás témájának megfelelő szavak és kifejezések használata, a fölösleges szóismétlődés kerülése.
10.	Az önállóan készített fogalmazás javítása	Az írásbeli munkák javítása, a típushibák megbeszélése. Differenciálás: <ul style="list-style-type: none"> • a fogalmazás javítása alaki, helyesírási és tartalmi szempontból, • kreatív szövegalkotás. Mf. 86. o.	Személyes kompetencia: önállóság. Szociális kompetencia: tolerancia. A hatékony, önálló tanulás: figyelem összpontosítása, problémamegoldó képesség, kritikai gondolkodás.	A fogalmazások javítása a tanult fogalmazási ismeretek felhasználásával, a tanító segítségadásával.

Óra	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
A LEÍRÓ FOGALMAZÁS				
11.	Az elbeszélés és a leírás összehasonlítása	Irodalmi alkotások, olvasmányok elbeszélő és leíró részleteinek megfigyelése, elemzése. Ugyanarról a témáról szóló elbeszélés és leírás összehasonlítása. A leírás és az elbeszélés műfaji sajátosságainak megfogalmazása. Szófaji jellemzők megfigyelése, összehasonlítása. Mf. 27. o.	A hatékony, önálló tanulás: olvasáskészség, szövegértés, a tanultak alkalmazása (szófajismeret), azonosság, különbözőség megállapítása. Perceptív kompetencia: felfogó képesség.	Kellő tapasztalat a szövegek felépítéséről; a szöveg kohéziójáról; a nyelvi megformáltságról; a különböző szövegforma jellemzőiről. A különböző szövegformák tartalmi és szövegszerkesztési jellemzőinek ismerete. Fogalmak: leírás
12.	A leírás	Irodalmi alkotások, olvasmányok leíró részeinek kikeresése. Szövegrészek műfajának megállapítása. A cím és a szöveg kapcsolata. Mf. 28-29. o. Ugyanarról a tájról rövid elbeszélő és leíró szövegek alkotása szóban a képek segítségével.	A hatékony, önálló tanulás: <ul style="list-style-type: none"> • logikai gondolkodás, • figyelem összpontosítása, • olvasáskészség, szövegértés. Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség: belső képkészítés. Anyanyelvi kommunikáció: kreatív szövegalkotás. Természettudományos kompetencia: környezettudatos magatartás.	Tapasztalatszerzés a leírás jellemzőiről. A különböző szövegformák tartalmi és szövegszerkesztési jellemzőinek ismerete.

Óra	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
13.	Tárgyak bemutatása. Leírás készítése mindennapi tárgyairól	Tárgyakról készített leírások tartalmi vizsgálata. A bemutatás sorrendjének megfigyelése. Leírás alapján tárgy felismerése, majd lerajzolása. Rövid szépirodalmi és nem szépirodalmi szöveg összehasonlítása. Az irodalmi példa szerepe. Az esztétikai nézőpont megalapozása: a szép megtapasztalása a mindennapi élet tárgyaiban. Választott tárgyak bemutatása, melléknevek használata. Mf. 30-31. o.	A hatékony, önálló tanulás: <ul style="list-style-type: none"> • olvasáskészség, szövegértés, • sajátosságok megfigyelése, • figyelem összpontosítása, • lényegkiemelés. Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség: élmények kreatív kifejezése.	Tapasztalatszerzés a szövegek felépítéséről; a szöveg kohéziójáról; a tématartrásról; a nyelvi megformáltságról tárgyak bemutatásakor. Szemléletes leírások készítése egyszerű tárgyairól.
14.	Állatok bemutatása. Leírás készítése állatról	Beszélgetés saját háziállatokról. Állatokról készült leírás vizsgálata, a bemutatás sorrendjének megfigyelése. A tulajdonságok bemutatása viselkedésen keresztül. Leírások alapján rajz készítése. Az esztétikai nézőpont megalapozása: a szép megtapasztalása a természeti környezetben. Állatok tulajdonságaira vonatkozó hasonlatok gyűjtése. A leírás anyagának elrendezése.	Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia: vállalkozókészség. A hatékony, önálló tanulás: <ul style="list-style-type: none"> • olvasáskészség, szövegértés, • sajátosságok megfigyelése, • példakeresés. Természettudományos kompetencia: környezettudatosság. Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség: esztétikus ábrázolás.	Tapasztalatszerzés a szövegek felépítéséről; a szöveg kohéziójáról; a tématartrásról; a nyelvi megformáltságról állatok bemutatásakor. Szemléletes leírások készítése állatokról.

Óra	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
		Állatok bemutatása vázlat segítségével, illetve önállóan. Mf. 33-34. o.		
15.	Leírás készítése állatról. Az állat helyzetébe való beleélés. Humoros állatleírás Kedvenc állat bemutatása	Állatok helyzetébe való beleélés. Humoros állatleírások jellegzetességeinek megfigyelése. Képzelt állat bemutatása fantázia alapján. A műfajnak és a témának megfelelő nyelvi-stilisztikai eszközök kiválasztása: szóhasználat, jelzős szerkezetek, hasonlat, az állatok pontos, szemléletes, hangulatos leírása. Mf. 34-36. o.	Személyes kompetencia: találékonyság, képzelet, fantázia. Anyanyelvi kommunikáció: <ul style="list-style-type: none"> • kreatív szövegalkotás, • nyelvi kompetencia. A hatékony, önálló tanulás: <ul style="list-style-type: none"> • olvasáskészség, szövegértés, • divergens gondolkodás, • a fantázia és a valóság megkülönböztetése. 	A tanult fogalmazási ismeretek felhasználása a szöveg alkotásakor. Gondolatok, érzelmek, vélemények kifejezése. A fogalmazás koherenciájának megteremtése tématarással, a mondatok kapcsolásával. A fogalmazás témájának megfelelő szavak és kifejezések használata, a fölösleges szóismétlődés kerülése.

Óra	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
16.	Növények bemutatása Kedvenc növény bemutatása	Szépirodalmi és ismeretterjesztő leírás összehasonlítása. Növényekről készült leírás megfigyelése, a bemutatás sorrendjének vizsgálata. A leírás alapján rajz készítése. Az esztétikai nézőpont megalapozása: a szép megtapasztalása a természeti környezetben. A műfajnak és a témának megfelelő nyelvi-stilisztikai eszközök kiválasztása: szóhasználat, jelzős szerkezetek, hasonlat, a növények pontos, szemléletes, hangulatos leírása. Növényekkel kapcsolatos szólások, szóláshasonlatok, közmondások gyűjtése. Mf. 37-38. o. Mf. 39. o.	A hatékony, önálló tanulás: <ul style="list-style-type: none"> olvasáskészség, szövegértés, sajátosságok megfigyelése, információkeresés. Természettudományos kompetencia: környezettudatosság. Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség: esztétikus ábrázolás.	Tapasztalatszerzés a szövegek felépítéséről; a szöveg kohéziójáról; a tématartrásról; a nyelvi megformáltságról növények bemutatásakor. Szemléletes leírások készítése növényekről.
17.	Tájak, helyszínek bemutatása	Leírást tartalmazó irodalmi művek, ismeretterjesztő szövegek elemzése. A térbeli viszonyok szerinti bemutatásmód megismerése. Az esztétikai nézőpont megalapozása: a szép megtapasztalása a természeti környezetben. A költői nyelv néhány sajátosságának megfigyelése.	Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség: esztétikai megismerés. A hatékony, önálló tanulás: sajátosságok felismerése, olvasáskészség, szövegértés. Szociális és állampolgári kompetencia: nemzettudat formálása.	Tapasztalatszerzés a szövegek felépítéséről; a szöveg kohéziójáról; a tématartrásról; a nyelvi megformáltságról tájak, helyszínek bemutatásakor. Szemléletes leírások készítése tájakról, helyszínekről.

Óra	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
		Közvetlen környezet megfigyelése. A lakás vagy az iskola egyik helyiségének bemutatása (szoba, osztályterem stb.). A műfajnak és a témának megfelelő nyelvi-stilisztikai eszközök kiválasztása: szóhasználat, jelzős szerkezetek, hasonlat, megszemélyesítés. Mf. 40-41. o.	Matematikai kompetencia: viszonylatok meghatározása.	
18.	Leírás készítése településről, tájról A lakóhely bemutatása	Tájéleírások keresése irodalmi alkotásokban. Tájak, helyszínek szépirodalmi bemutatására alkalmas kifejezések gyűjtése. Az aktív szókinccs gazdagítása az olvasott szövegekkel összefüggésben. Leírás készítése képről, településről, kirándulóhelyről. A tájak pontos, szemléletes, hangulatos leírása. Hasonlatok, jelzős szó szerkezetek gyűjtése, használata a leírásban. Mf. 42. o. A lakóhelyről készült leírás megbeszélése, kiegészítése. Anyaggyűjtés a saját lakóhely bemutatásához. A leírás anyagának elrendezése.	A hatékony, önálló tanulás: olvasáskészség, szövegértés. Anyanyelvi kommunikáció: kreatív szövegalkotás. Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség: elképzelések, élmények kreatív kifejezése. Természettudományos kompetencia: környezettudatosság. Személyes kompetencia: önismeret. Szociális és állampolgári kompetencia: nemzettudat formálása	Tapasztalatszerzés a szövegek felépítéséről; a szöveg kohéziójáról; a tématartrásról; a nyelvi megformáltságról települések, tájak bemutatásakor.

Óra	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
		A közlési célnak és szándéknak megfelelő különféle mondatok helyes használata. Önellenőrzés. Mf. 43. o.		
19.	Az elbeszélés és a leírás összekapcsolása	Irodalmi példákban az elbeszélő és a leíró részek váltakozásának és arányának megfigyelése. Szövegrészek műfajának megállapítása. Különböző műfajú szövegekben az eltérő nyelvhasználat érzékeltetése, a jól felismerhető különbségek megfigyelése. Elbeszélő fogalmazás írása leíró részekkel. Párbeszéd produkálása hétköznapi helyzethez. Dramatikus játék. Mf. 44-45. o.	A hatékony, önálló tanulás: <ul style="list-style-type: none"> • olvasáskészség, szövegértés, • példakeresés, • érvelés. Anyanyelvi kommunikáció: kreatív szövegalkotás. Szociális kompetencia: társas aktivitás.	A különböző szövegformák tartalmi és szerkesztési jellemzőinek ismerete.

Óra	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
20.	Elbeszélés leíró résszel	Elbeszélés készítése képről. Adott leírás beillesztése a fogalmazásba. Különböző műfajú szövegrészek összekapcsolási lehetőségeinek felismerése, a kapcsolódó mondatok helyének megkeresése. A műfajokhoz kötődő nyelvi-stilisztikai és kommunikációs jellegzetességek szerepének felismerése és kreatív alkalmazásuk saját írásműben. Mf. 46. o.	Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség: belső képkészítés. Anyanyelvi kommunikáció: kreatív szövegalkotás. A hatékony, önálló tanulás: <ul style="list-style-type: none"> • képi információk feldolgozása, • olvasáskészség, szövegértés. 	A tanult fogalmazási ismeretek felhasználása a szöveg alkotásakor. Gondolatok, érzelmek, vélemények kifejezése. A fogalmazás koherenciájának megteremtése tématarassal, a mondatok kapcsolásával. A fogalmazás témájának megfelelő szavak és kifejezések használata, a fölösleges szóismétlődés kerülése.
21.	A jellemzés műfaji sajátosságai	Irodalmi művek részleteinek elemzése. Szépirodalmi szövegekben emberi tulajdonságok kifejezésének megfigyelése, a jellemzés sajátosságainak összegyűjtése. A belső tulajdonságok megismerésének lehetőségei. A műfajnak és a témának megfelelő nyelvi-stilisztikai eszközök kiválasztása: szóhasználat, jelzős szerkezetek, hasonlat, a személyek pontos, szemléletes, hangulatos leírása. Mf. 47. o.	Anyanyelvi kommunikáció: szókincsbővítés. Perceptív kompetencia: észrevevő, felfogó képesség. A hatékony, önálló tanulás: <ul style="list-style-type: none"> • sajátosságok felismerése, • olvasáskészség, szövegértés. Szociális és állampolgári kompetencia: nemzettudat formálása.	Tapasztalatszerzés a szövegek felépítéséről; a szöveg kohéziójáról; a tématarassról; a nyelvi megformáltságról jellemzések készítésekor. Jellemzés készítése emberről. A különböző szövegformák tartalmi és szövegszerkesztési jellemzőinek ismerete. Fogalmak: jellemzés

Óra	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
22.	<p>Személyek külső és belső tulajdonságainak bemutatása</p> <p>Jellemzés készítése</p> <ul style="list-style-type: none"> • egy kedves személyről, • mesehősről, • önmagadról. 	<p>Személyek külső tulajdonságainak leírása. Alakleíráskor használható kifejezések gyűjtése.</p> <p>Belső tulajdonságok és belső tulajdonságokat bemutató mondatok megfeleltetése.</p> <p>Személyre jellemző tulajdonságok kifejezése szólásokkal.</p> <p>A leírás anyagának elrendezése: külső, belső tulajdonságok.</p> <p>Mf. 48-49. o.</p> <p>Mf. 50. o.</p>	<p>Anyanyelvi kommunikáció: szókincsbővítés.</p> <p>A hatékony, önálló tanulás:</p> <ul style="list-style-type: none"> • az információ megkeresésének képessége, • önálló ismeretszerzés, • ok-okozati összefüggés, • olvasáskészség, szövegértés. 	<p>A tanult fogalmazási ismeretek felhasználása a szöveg alkotásakor.</p> <p>Gondolatok, érzelmek, vélemények kifejezése.</p>
23.	<p>Jellemzés az elbeszélésben</p>	<p>Az elbeszélő és a leíró részek felismerése egy szövegben belül.</p> <p>A leíró és az elbeszélő rész összekapcsolása. A kapcsolódó mondatok helyének megkeresése.</p> <p>Képről vagy élmény alapján elbeszélés készítése leíró részekkel. Személyek legjellemzőbb tulajdonságainak bemutatása a leírásokban.</p> <p>Több leírás beillesztésének lehetősége egy elbeszélésbe.</p> <p>Mf. 51-52. o.</p>	<p>Szociális kompetencia: másokra való odafigyelés.</p> <p>A hatékony, önálló tanulás:</p> <ul style="list-style-type: none"> • olvasáskészség, szövegértés, • képi információk feldolgozása, • képzelet, fantázia, • lényegkiemelés. <p>Személyes kompetencia: énkép, önismeret.</p>	<p>A különböző szövegformák tartalmi és szövegszerkesztési jellemzőinek ismerete.</p> <p>A fogalmazás koherenciájának megteremtése tématarással, a mondatok kapcsolásával. A fogalmazás témájának megfelelő szavak és kifejezések használata, a fölösleges szóismétlődés kerülése.</p>

Óra	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
24.	Fogalmazási gyakorlatok. Az elbeszélés és a leírás összekapcsolása	A leíró és az elbeszélő szövegrészek összekapcsolása. A kapcsolódó mondatok helyének megkeresése. Több leírás beillesztésének lehetősége egy elbeszélésbe. Mf. 53. o. Mf. 54-55. o.	Anyanyelvi kommunikáció: kreatív szövegalkotás. A hatékony, önálló tanulás: olvasáskészség, szövegértés, képi információk feldolgozása.	A tanult fogalmazási ismeretek felhasználása a szövegalkotásakor. Gondolatok, érzelmek, vélemények kifejezése. A fogalmazás koherenciájának megteremtése tématarással, a mondatok kapcsolásával. A fogalmazás témájának megfelelő szavak és kifejezések használata, a fölösleges szóismétlődés kerülése.
25.	Önálló munka. Elbeszélés készítése leíró résszel	Önálló szövegalkotás a tanult ismeretek felhasználásával és alkalmazásával. Szempontok: az elbeszélő és a leíró részek összekapcsolása, a lényeges események és tulajdonságok megfogalmazása, tagolás, szemléletesség, szóhasználat. A helyesírási szótár használata. Önellenőrzés. Mf. 83-85. o. Mf. 87. o.	Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia: tervezés. Anyanyelvi kommunikáció: kreatív szövegalkotás, a nyelvi kompetencia rugalmas és rutinszerű alkalmazása, egyéni közlési stratégia kialakítása. Személyes kompetencia: önállóság. A hatékony, önálló tanulás: kritikai gondolkodás, a megszerzett tudás alkalmazása.	Önálló írásbeli fogalmazások készítése elbeszélő és leíró szövegforma összekapcsolásával. A fogalmazás koherenciájának megteremtése tématarással, a mondatok kapcsolásával. A fogalmazás témájának megfelelő szavak és kifejezések használata, a fölösleges szóismétlődés kerülése.

Óra	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
26.	Az önállóan készített fogalmazás javítása	Az írásbeli munkák javítása, a típushibák megbeszélése. Differenciálás: <ul style="list-style-type: none"> a fogalmazás javítása alaki, helyesírási és tartalmi szempontból, kreatív szövegalkotás. Mf. 86. o.	Személyes kompetencia: önállóság. A hatékony, önálló tanulás: kritikai gondolkodás, figyelem összpontosítása, problémamegoldó képesség. Szociális kompetencia: tolerancia.	A fogalmazások javítása a tanult fogalmazási ismeretek felhasználásával, a tanító segítségadásával.
A HÍR				
27.	A hír Hír fogalmazása	Újságban megjelent hír tartalmi és formai megfigyelése, vizsgálata. Újsághírek vizsgálatával a hír megértéséhez szükséges adatok összegyűjtése (hely, idő, esemény, szereplők). Hiányos hír kiegészítése. Mf. 56-57. o. Aktuális hírek keresése újságban. Hír fogalmazása megadott adatok felhasználásával. Megtörtént eseményről hír írása. Olvasott szöveg elmondása a műfaj változtatásával. Ismert mesék egy-egy jelentősebb eseményéhez hír készítése. Mf. 58. o.	A hatékony, önálló tanulás: <ul style="list-style-type: none"> önálló információszerzés képessége, olvasáskészség, szövegértés, lényegkiemelés. Anyanyelvi kommunikáció: helyesírási képesség.	A különböző szövegformák tartalmi és szövegszerkesztési jellemzőinek ismerete. Fogalmak: hír A tanult fogalmazási ismeretek felhasználása a szöveg alkotásakor. Gondolatok, érzelmek, vélemények kifejezése. A fogalmazás koherenciájának megteremtése tématarással, a mondatok kapcsolásával. A fogalmazás témájának megfelelő szavak és kifejezések használata, a fölösleges szóismétlődés kerülése
AZ ÜZENETVÁLTÁS LEHETŐSÉGEI				

Óra	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
28.	A levélírás	<p>Irodalmi alkotásokban található levelek elemzése.</p> <p>A levél jellemzőinek a kiemelése. A levélírás szerkesztési és formai ismertetőinek megfigyelése, vizsgálata, elsajátítása. A helyzethez illő megszólítások, a levél hangneme, stílusa, köszönés, keltezés, aláírás. Hivatalos és magánjellegű levelek gyűjtése, elemzése, sajátosságaik megfigyelése. A levél feladója és címzettje közötti kapcsolat megfigyelése.</p> <p>Mf. 59-61. o.</p>	<p>A hatékony, önálló tanulás:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sajátosságok felismerése, • azonosság, különbözőség megállapítása, • olvasáskészség, szövegértés. <p>Anyanyelvi kommunikáció: helyesírás képesség.</p>	<p>A különböző szövegformák tartalmi és szövegszerkesztési jellemzőinek ismerete.</p> <p>Fogalmak: levél</p>

Óra	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
29.	Az írásbeli üzenetváltás lehetőségei A levélírásról tanultak gyakorlása. A boríték címzése, felbélyegzése, a levélfeladás	Kötetlen beszélgetés a levelezés régebbi és mai szerepéről. A levélírás műfaji sajátosságainak megfigyelése. A levél leíró és elbeszélő részeinek megkülönböztetése. Elkezdett levél folytatása a levélíró és a címzett kapcsolatának megfelelően. A válaszlevél jellemzőinek a kiemelése (tartalma, felépítése). A hagyományos és az elektronikus levélváltás összehasonlítása. Rövid elektronikus levél megfogalmazása. Mf. 62-63. o.	A hatékony, önálló tanulás: <ul style="list-style-type: none"> • azonosság, különbözőség megállapítása, • önálló ismeretszerzés. Anyanyelvi kommunikáció: önkifejezéshez szükséges nyelvi képesség. Normatív kompetencia: szabálykövető képesség. Digitális kompetencia: elektronikus kommunikáció.	Önálló írásbeli fogalmazások készítése. A fogalmazás koherenciájának megteremtése tématarással, a mondatok kapcsolásával. A fogalmazás témájának megfelelő szavak és kifejezések használata, a fölösleges szóismétlődés kerülése. Fogalmak: levél, e-mail. Levélírás, levélcímzés. A tanult fogalmazási ismeretek felhasználása a szöveg alkotásakor. Gondolatok, érzelmek, vélemények kifejezése

Óra	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
30.	Üdvözlőlap írása Meghívó készítése	<p>Különböző alkalmakra szóló üdvözlőlapok gyűjtése. Azonosság és különbség a levél és az üdvözlőlap között. Az alkalom és az üdvözlőtartalmának megfigyelése.</p> <p>Az üdvözlőtartalom formai jellemzőinek összegyűjtése konkrét példák segítségével. Az üdvözlőtartalom szabályainak megfogalmazása.</p> <p>Különböző – szokásos alkalmakra szóló – üdvözlőtartalom szövegezése.</p> <p>Az üdvözlőlap feladója és címzettje közötti kapcsolat megfigyelése. A mondatok variálása a kommunikatív célnak megfelelően.</p> <p>Mf. 66-67. o. Mf. 68. o.</p>	<p>A hatékony, önálló tanulás:</p> <ul style="list-style-type: none"> • azonosság, különbözőség megállapítása, • lényegkiemelő képesség. <p>Narratív kompetencia: dolgok közlésének képessége.</p> <p>Anyanyelvi kommunikáció: nem verbális önkifejezés képessége.</p> <p>Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség: esztétikus íráskép.</p>	<p>A különböző szövegformák tartalmi és szerkesztési jellemzőinek ismerete.</p> <p>A tanult fogalmazási ismeretek felhasználása a szövegalkotásakor.</p> <p>Rövid szöveges üzenetek megfogalmazása különböző alkalmakra a címzett személyének figyelembevételével.</p> <p>Fogalmazásíráskor a megfelelő nyelvi eszközök alkalmazása.</p> <p>Fogalmak: meghívó</p>

Óra	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
31.	Rövid üzenetek: értesítés, SMS, hirdetés	Mf. 69-71. o.	Anyanyelvi kommunikáció: önkifejezéshez szükséges nyelvi képesség. A hatékony, önálló tanulás: lényegkiemelő képesség, elemzés. Személyes kompetencia: önállóság. Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség: elképzelések kreatív kifejezése. Narratív kompetencia: dolgok közlésének képessége.	A különböző szövegformák tartalmi és szövegszerkesztési jellemzőinek ismerete. A tanult fogalmazási ismeretek felhasználása a szöveg alkotásakor. Rövid szöveges üzenetek megfogalmazása különféle alkalmakra a címzett személyének figyelembevételével. Fogalmazásíráskor a megfelelő nyelvi eszközök alkalmazása. Fogalmak: értesítés; hirdetés; SMS
32.	Önálló levélírás választott címezettnek	Magánjellegű levél megfogalmazása ismerősnek, barátoknak. A levélírásról tanultak alkalmazása. Szempontok: a tartalmi és formai elemek helyes alkalmazása, szöveg folyamatossága, a választott címezettnek megfelelő stílus. A helyesírás szótár használata. Önellenőrzés. Mf. 83-85. o. Mf. 87. o.	Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia: tervezés. Anyanyelvi kommunikáció: kreatív szövegalkotás, a nyelvi kompetencia rugalmas és rutinszerű alkalmazása, egyéni közlési stratégia kialakítása. Személyes kompetencia: önállóság. A hatékony, önálló tanulás: kritikai gondolkodás, a megszerzett tudás alkalmazása.	Levélírás. Szöveges üzenetek megfogalmazása különféle alkalmakra a címzett személyének figyelembevételével. Fogalmazásíráskor a megfelelő nyelvi eszközök alkalmazása.

Óra	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
33.	Az önállóan készített fogalmazás javítása	Az írásbeli munkák javítása, a típushibák megbeszélése. Differenciálás: <ul style="list-style-type: none"> a fogalmazás javítása alaki, helyesírási és tartalmi szempontból, kreatív szövegalkotás. Mf. 86. o.	Személyes kompetencia: önállóság. A hatékony, önálló tanulás: kritikai gondolkodás, figyelem összpontosítása, problémamegoldó képesség. Szociális kompetencia: tolerancia.	A fogalmazások javítása a tanult fogalmazási ismeretek felhasználásával, a tanító segítségadásával.
A NAPLÓ				
34.	A napló. Napló készítése	A napló megismerése irodalmi példán. A naplóírás céljának megfogalmazása. A napló tartalmi és formai jegyeinek megfigyelése. Jelentősebb események megörökítése napló formájában. Egy közelmúltban átélt esemény vagy egy hét történetének rövid leírása időrendben. Egyéni vélemények megfogalmazása az eseményekkel kapcsolatban. Mf. 72-73. o.	A hatékony, önálló tanulás: lényegkiemelés. Személyes kompetencia: önkifejezés. Anyanyelvi kommunikáció: különféle közlési helyzetek alkalmazása. Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség: érzések kreatív kifejezése.	A különböző szövegformák tartalmi és szövegszerkesztési jellemzőinek ismerete. A fogalmazás koherenciájának megteremtése tématarással, a mondatok kapcsolásával. A fogalmazás témájának megfelelő szavak és kifejezések használata, a fölösleges szóismétlődés kerülése.
ÖSSZEFOGLALÁS, RENDSZEREZÉS				
35.	A tanult ismeretek ismétlése, rendszerezése. A tanult ismeretek alkalmazása a	A tanév folyamán a leírás tartalmi, szerkezeti jellemzőiről, a bemutatás sorrendjéről, nyelvi eszközök alkalmazásáról, a hírről, a levélírásról, az üdvözlések írásáról, a meghívók	Anyanyelvi kommunikáció: kommunikációs képesség, különféle közlési helyzetek felismerése, szóbeli kapcsolattartás. A hatékony, önálló tanulás: a tananyag összefüggéseinek	A tanult fogalmazási ismeretek felhasználása a szöveg alkotásakor. Gondolatok, érzelmek, vélemények kifejezése.

Óra	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
	szövegalkotás során	<p>készítéséről szerzett tapasztalatok összegzése.</p> <p>A tanult fogalmazási ismeretek felhasználása szövegalkotásakor.</p> <p>Szemléletes leírások készítése.</p> <p>A műfajnak és a témának megfelelő nyelvi-stilisztikai eszközök kiválasztása, használata.</p> <p>Az írásbeli fogalmazások elemzése, javítás a tanító irányításával.</p> <p>Mf. 80-81. o.</p> <p>Mf. 74-75. o.</p>	<p>megértése, lényegkiemelés, összefüggéslátás, logikai gondolkodás, képi információk feldolgozása.</p> <p>Matematikai kompetencia: kombinatív képesség.</p> <p>Természettudományos kompetencia: környezettudatosság.</p> <p>Szociális kompetencia: együttműködés.</p> <p>Személyes kompetencia: önálló tanulás.</p>	<p>Önálló írásbeli fogalmazások készítése.</p> <p>A fogalmazás koherenciájának megteremtése tématarással, a mondatok kapcsolásával. A fogalmazás témájának megfelelő szavak és kifejezések használata, a fölösleges szóismétlődés kerülése.</p>
36.	Útravaló	<p>Írói vallomások (Janikovszky Éva, Szabó Magda, Lázár Ervin) elolvasása, megbeszélése.</p> <p>Tanulói gondolatok a fogalmazásokról.</p> <p>A tanévben írt legjobb fogalmazások fölolvása.</p> <p>Mf.76-77. o.</p> <p>Mf. 78-79. o.</p>	<p>Szociális kompetencia: tolerancia, tisztelet és mások megismerésének igénye.</p> <p>Személyes kompetencia: önismeret.</p> <p>Anyanyelvi kommunikáció: szövegalkotás, nyelvi kompetencia rugalmas és rutinszerű alkalmazása.</p> <p>A hatékony, önálló tanulás: olvasáskészség, szövegértés.</p>	